2026 Bütçesi'nde, "Okul Yemeği ve Sağlıklı Su"
Sosyal Eşitliğin Gereğidir!

Mustafa Karaağaçlı

1.Temel İhtiyaçlarda Yemek ve Su

İnsani temel ihtiyaçlar kaleminde Maslow'un İhtiyaçlar yapısında; en temelde fizyolojik ihtiyaçlar yer alır. Çünkü; yemek ve sağlıklı su ihtiyaçların en somut adıdır. Öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve duyuşsal gelişimleri de yeterli beslenme ve sağlıklı suya erişimle doğrudan ilişkilidir.

2.Türkiye Eğitim Coğrafyası'nda 20 Milyon Öğrenci Yemek ve Su Bekliyor!

Türkiye Eğitim Coğrafyasında okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde öğrenci sayısı bir yılda yaklaşık 750 bin artış göstererek, 19 milyon 904 bin 679'a ulaştı. Okullarda görev yapan öğretmen sayısı ise 1 milyon 154 bin 383 oldu (MEB, 2024).

Bu sayısal veriler, ışığında milyonlarca öğrenci, sosyal, kültürel ve ekonomik eşitsizlikler ve dengesizlikler nedeniyle günde bir öğün de olsa yemek ve sağlıklı suya ulaşamamaktadır.
Ulaşanların ise iyimser bir öngörüyle tüm öğrencilerin %10'nu, yani yaklaşık 2 milyon olduğu gözlenmektedir.

Beliren görünüm ise öğrencilerin bir öğünle de olsa proteinli, vitaminli, kalsiyumlu yemek ve temiz suya erişim eksikliğini somutlandırmakta, öğrencilerin gelişimini olumsuz etkilemekte, okul başarılarını düşürmektedir.

Bu durumun en önemli bir sonucu olarak da; 18 milyon öğrenci eğitim hakkından 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanu'nunda yer verilen "fırsat ve imkan eşitliğinden" Türkiye Eğitim Coğrafyası'nda eşit bağlamlı olarak yararlanamadığının belirli özel ipuçlarını vermektedir (MEB, 1973).

Sonuçta eşitsizlik**,** bir toplumdaki kaynakların adaletli ve eşit olmayan dağıtılmasını gösterirken; hakça paylaşım ve üleşimin becerilemediği durumlarda ortaya çıkmaktadır.

"okul yemeği ve sağlıklı su" eşitsizlik kalemi de sosyolojik olarak adaletsiz ve eşitsiz dolayısıyla insan haklarından uzaklığın trajik bir lekesidir.

3.Sosyal Eşitlik, "Okul Yemeği ve Temiz Suya Erişimdir!"

Türkiye Eğitim coğrafyası'nda emekçi ailelerin gelir dağılımı, işsizlik, yüksek enflasyon, ve konut kiraları gibi yaşamsal zorlukları dikkate alındığında; her öğrencinin bir öğün okul yemeği ve sağlıklı suya eşit erişim hakkının olması sosyal eşitliğin bir gereğidir.

Çünkü;

- **Sosyolojik eşitsizlik**, bir toplumdaki kaynakların adaletli ve eşit olmayan dağılımıdır.
- **Sosyolojik eşitsizlik;** güç, din, akrabalık, prestij, ırk, cinsiyet, yaş ve sosyal sınıfın getirdiği toplumdaki sosyal mallara erişimin farklılaşmasından kaynaklanır.
- **Sosyolojik eşitsizlik,** post kapitalist yeni öznel liberal tutucu kuşatmacı siyasi politiklerle derinleşir.
- **Sosyolojik eşitsizlik,** hangi alan ve hizmet biriminde ele alınırsa alınsın, o sistemle ilgili "girdi-işlem-çıktı-ürün" öğelerindeki ontolojik olarak eşitliğin olmamasıdır (Karaağaçlı, 2021:36 ve Manza, 2020). Çünkü, sistemin bu öğelerinin işleyişinde, eğitim, beslenme, emek yoğun çalışma, ücretlendirme, sağlık hizmetleri ve ifade özgürlüğü kalemlerinde de eşitsizlikler giderek derinleşir..

4.Sosyal Devlet Bütçesinde, "Okul Yemeği ve Sağlıklı Suya Yer Verir"

TBMM'de 08-21 Aralık 2025 tarihleri arasında 2026 Yılı Bütçe Görüşmeleri yapılacağından; her öğrenci için okul yemeği ve sağlıklı su bedelinin planlanan bütçede yer alması sağlanmalıdır.
Bu konuda; her öğrenci için Okul öncesi eğitimde 60TL, ilkokulda 70TL, ortaokul ve liselerde 80TL yemek ve su bedelinin hesaplanması somut bir ipucu olacaktır.

Zira, güçlü kamu, Türkiye Eğitim Coğrafyasında ulusal eğitimde tüm öğrencilere bir öğün yemeği ve suyu sunabilir. Bu yaklaşım ise sosyal devlet ve sosyal eşitliği de söylemden eyleme dönüştürmüş olur (Karaağaçlı, 2023 ve Turner, 2020).

5.Vargı ve Yargıda; 2026 Bütçe'sinde "Yemek ve Su" Beklentisi

Yemek ve sağlıklı su, en temel insani ve gelişim ihtiyaçlarındandır. Gezegene her sabah uyanınca her bireyi bir günde 3 öğün yemek ve su ihtiyacı bekliyor. Eğitim-öğretimde "her öğrenciye bir öğün yemek ve su verme" sosyal devletin görevlerindendir.

"Okul yemeği ve sağlıklı su" sorunsalı; bilimsel finansal kaynak ve bütçe planlamasıyla kamu kaynaklarının eşitlik ilkesince uygulanmasıyla çözülebilir. Çünkü; Türkiye Eğitim Coğrafyası'nda, "Atatürk İlkelerine ve Cumhuriyet'in Kuruluş Felsefesine" uygun bilimsel doğrulu uygulamalar, kamusal eğitimi de güçlendireceğinden, "okul yemeği ve sağlıklı su hakkı" da yaşama yansıtılabilecektir.

Kaynaklar

Karaağaçlı, M. (2023). **Her Durum ve Zaman Değişkeninde Kamu Minimal ve İsteksiz Olamaz!** Mektepli Gazete. http://www.mektepligazete.com. 28 Ağustos 2023.

Karaağaçlı, M. (2024). **Gün Bir Öğün Üç Ama; Ben Bir Öğün İstiyorum.**www.mektepligazete.com. 05.09.2024.

Manza, J. (2020). **Eşitsizlik.** Çev: Çağrı Mutaf. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

MEB (1973). **Milli Eğitim Temel Kanunu.** Temel Öğretim İlkeleri. Resmi Gazete: Tarih:24/6/1973 Sayı :14574.

MEB (2024). Milli Eğitim İstatistikleri.

Turner, Bryan S. (2020). **Eşitlik.** Çev: Çağrı Mutaf. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Etiksel Gerekçe

Bu yazında hazırlık, plan, yazım, alıntı ve raporlaştırma süreçlerinde araştırma yöntem bilim ilkelerine göre; atıf ve alıntı kurallarına uyulmuş, alan yazın verilerinde bir intihal ve manipülasyon yapılmamıştır.

Etiksel İlke

Burada yer verilen görüşlerden yapılan alıntılarda kaynak gösterilmesi etiksel olarak uygun olacaktır.

İletişim ve Erişim

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI
T.C.G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğretim Üyesi
e-posta : mkara@gazi.edu.tr
Web (1) : w3.gazi.edu.tr/~mkara
Web (2) :https://avesis.gazi.edu.tr/mkara
ORCID:https://orcid.org/0000-0003-3488-1021

Süren Yayın Ortamları ve Portalları

Futbol-spor-yorum :www.yurtspor.com.yazarlar
Eğitim,sosyoloji,güncel:www.mektepligazete.com.köşeyazıları
Bilim-araştırma :www.mektepligazete.tebeşirbülten.com

Tüm yayınlar blogu :mustafakaragacli.blogspot.com

Bilişim Medyaları
Facebook (1): Kirizma
Facebook (2): Mustafa Karaağaçlı
X : M_Karaagacli_
İnstagram : mustafakaraagacli1

Youtube :AkademikAda